

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล สังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการและการสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 2) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดหมายและหลักการจัดการศึกษา การศึกษาเป็น กุญแจที่สำคัญที่จะทำให้คนประสบความสำเร็จ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนไป การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนา คน ไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรม และมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข ปลุกจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองดี ของชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 10)

ระบบการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมา สังคมขาดความเชื่อมั่นในระบบการศึกษา เพราะผลผลิตจากการจัดการศึกษาไม่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและท้องถิ่น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้ที่รับผลจากการศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการจัดการศึกษาว่าจะให้ผลของการจัดการศึกษาไปในทิศทางใด โดยเฉพาะชุมชนซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับหน่วยงานจัดการศึกษา คือ สถานศึกษามากที่สุดถือว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา ผู้ปกครองเมื่อส่งบุตรหลาน แล้วก็ถือว่าหมดภาระในเรื่องการเล่าเรียน และในขณะที่เดียวกันบางครั้งสถานศึกษาก็ขาดความคล่องตัวหรือความเป็นอิสระในการตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา เพราะกิจกรรมและแนวทางการดำเนินงานส่วนใหญ่จะถูกกำหนดจากส่วนกลาง หรือจังหวัดแล้วส่งไปให้ สถานศึกษาถือปฏิบัติ ด้วยเหตุผลนี้งานหรือกิจกรรมบางอย่างจึงไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาหรือชุมชน แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้การบริหารงานลักษณะดังกล่าวก่อให้เกิดความสูญเปล่า นอกจากนั้นนโยบายต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นมาเพื่อพัฒนาการศึกษานั้น เป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่องไม่เป็นระบบ ดังนั้น นโยบายที่ดีและมีคุณค่าในบางเรื่องจึงต้องถูกยกเลิกไป รวมไปถึงการขาดการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในท้องถิ่นก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน ในบางเรื่อง จากเหตุผลดังกล่าว

จึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษาขึ้นซึ่งในอดีตที่ผ่านมาเคยมีการปฏิรูปการศึกษามาแล้วแต่ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะปฏิรูปจากส่วนกลางไปส่วนภูมิภาค ส่วนกลางเป็นผู้คิดแล้ว ส่วนภูมิภาคเป็นผู้ปฏิบัติจึงทำให้เกิดความล้มเหลว ในการเปลี่ยนแปลงในระยะหลัง ๆ เกิดมีแนวคิดตรงกันหลายกระแสว่า หากต้องการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบความสำเร็จต้องเปลี่ยนแปลงเริ่มต้นจากส่วนภูมิภาคเข้าไปสู่ส่วนกลาง โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ในการออกกฎหมายสนับสนุนและเอื้อต่อการดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 5-6)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทสำคัญในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของชาติได้มุ่งให้การจัดระบบการบริหารและการจัดการศึกษากระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามที่ระบุไว้ใน มาตรา 9(2) มาตรา 41 และมาตรา 42 ดังนั้นการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและสถานศึกษาจึง จัดเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เพราะการจัดการศึกษาโดยชุมชนมีส่วนร่วมนั้นจะก่อให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ ค่านิยมและวิถีการดำรงชีวิตให้แก่ผู้เรียน และยังได้กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมกิจการของสถานศึกษา ในฐานะที่เป็นองค์กรอย่างเป็นทางการที่จะมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนที่เป็นสมาชิกของชุมชน ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 27 ว่าให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และมาตรา 29 ว่าให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนา ระหว่างชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 15-16) ดังที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (4) ที่ระบุไว้ว่า ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน

องค์การทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา ให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. : 21)

ในการจัดการศึกษานั้นควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นตัวแทนของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 กำหนดบทบาทหน้าที่ ไว้ดังนี้ 1) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา 2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา 3) ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 4) กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา 5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน 6) ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ 7) เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไปของสถานศึกษา 8) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านรวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ 9) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น 10) ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน 11) แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร 12) ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2543 : 21)

จากความสำคัญในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะไม่ประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใดนั้น ปัจจัยด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นปัจจัย ที่สำคัญอย่างยิ่ง จึงมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานน่าจะให้ข้อมูลสารสนเทศที่บ่งบอกถึงแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแนวทางการดำเนินงานและให้แนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ได้เป็นอย่างดี

สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นเขตพื้นที่การศึกษา ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการครอบคลุมพื้นที่ 5 อำเภอ คือ อำเภอนาคู อำเภอหนองกุงศรี อำเภอห้วยเม็ก อำเภอขามเฒ่า และ อำเภอเมืองชัย โดยมีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 175 โรงเรียน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาในสังกัด เป็น สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 85 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. 2554 : 2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีจำนวน โรงเรียน 175 โรงเรียน ด้านคุณภาพการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุเป้าหมายเพราะเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก จึงต้องมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องมีการพัฒนาทั้งระบบและ กระบวนการที่สอดคล้องต่อการกระจายอำนาจการบริหาร เน้นการมีส่วนร่วมและการบริหาร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะด้านผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา การ ให้บริการทางการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน โดยกำหนดให้มีระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่ประกอบด้วยระบบประกัน คุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และ วิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2553 ให้สถานศึกษาและหน่วยงาน ต้นสังกัดร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. 2554 : 5)

ดังนั้นสภาพปัจจุบันปัญหาและแนวโน้มนโยบายการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัด โรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยการกระจาย อำนาจลงสู่สถานศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ชำรงต้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงนับว่าเป็นองค์คณะบุคคลที่มีความสำคัญ มากในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งในปัจจุบันและอนาคตจะมี บทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างมาก ตลอดทั้ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ ความสำคัญ ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อการพัฒนาการศึกษาให้ ประสบความสำเร็จ ในอนาคต (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. 2554 : 7-8)

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เพื่อเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นต่อการพัฒนาส่งเสริมให้สถานศึกษา ได้รับการพัฒนาส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้นตามที่กำหนด และผลักดันให้สถานศึกษาแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เกิดความร่วมมือ ร่วมทำระหว่างสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง เพื่อแสวงหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 อยู่ในระดับใด
2. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งโดยรวมและรายด้าน

กรอบแนวคิดการวิจัย

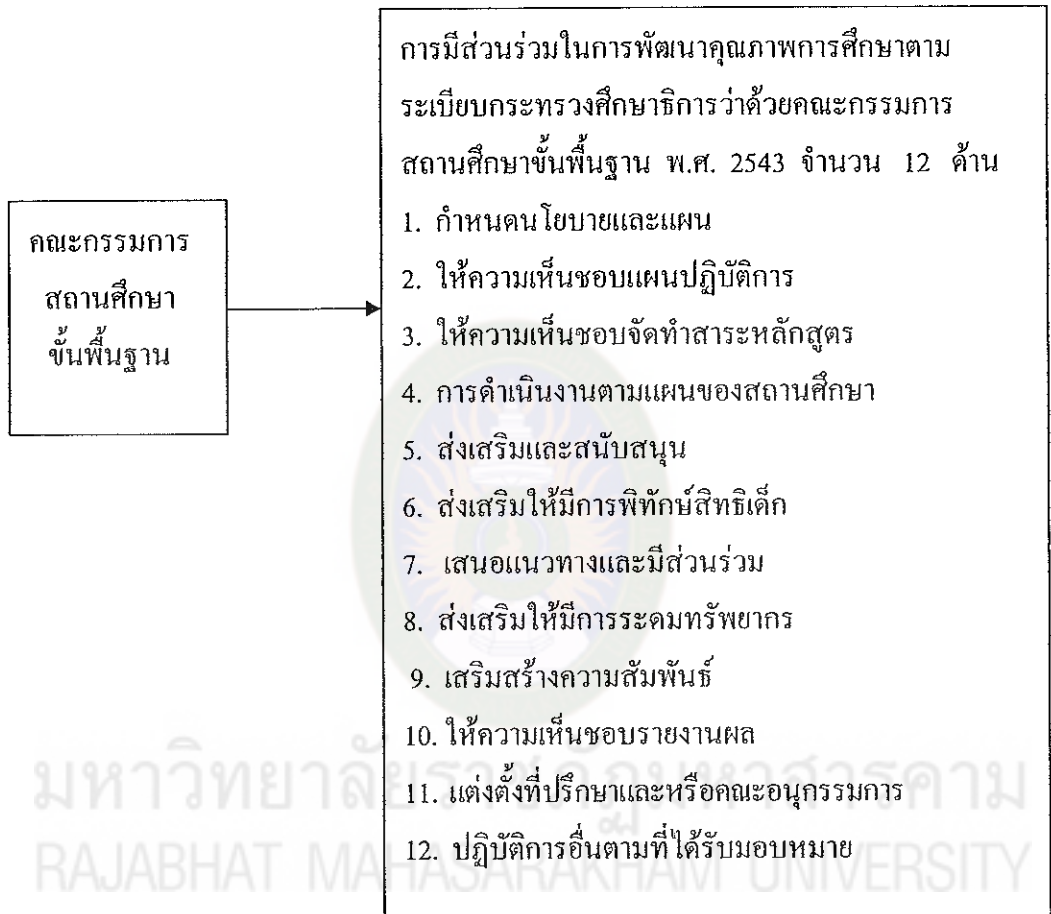
การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 จำนวน 12 ด้าน ประกอบด้วย
 - 1.1 กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา
 - 1.2 ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
 - 1.3 ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร์ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
 - 1.4 กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
 - 1.5 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน
 - 1.6 ส่งเสริมให้มีการพื้ทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
 - 1.7 เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไปของสถานศึกษา
 - 1.8 ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านรวมทั้งสืบสานจารีต ประเพณี ศิลปและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
 - 1.9 เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
 - 1.10 ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน
 - 1.11 แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร

1.12 ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 765 คน จากโรงเรียนขนาดเล็ก 85 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร
เขต 2 จำนวน 256 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางเครจซ์และมอร์แกน (บุญชม
ศรีสะอาด. 2553 : 43) สุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วย
วิธีการจับสลาก

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสว่างกิจวิทยา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของ
สถานศึกษา จำนวน 12 ด้าน ได้แก่

2.2.1 กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา

2.2.2 ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

2.2.3 ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับ
ความต้องการของท้องถิ่น

2.2.4 กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา

2.2.5 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

2.2.6 ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และ
เด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2.2.7 เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ
งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไปของสถานศึกษา

2.2.8 ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยาการ
ภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านรวมทั้งสืบสาน
จารีตประเพณี ศิลปและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

2.2.9 เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

2.2.10 ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน

2.2.11 แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร

2.2.12 ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง หมายถึง การเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานหรือกำลังดำเนินการในขณะนั้นในการคิด ทำ รับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นตามกฎหมายกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย

2.1 ประธานกรรมการ

2.2 กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง

2.3 กรรมการที่เป็นผู้แทนครู

2.4 กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน

2.5 กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.6 กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า

2.7 กรรมการที่เป็นพระภิกษุสงฆ์ และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่

2.8 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

2.9 ผู้อำนวยการ เป็นกรรมการและเลขานุการ

3. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งเกิดจากความต้องการของผู้เรียนชุมชนและมาตรฐานการศึกษา โดยกระบวนการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติตามแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและจัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาพร้อมทั้งเสนอแนะและมาตรการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 จำนวน 12 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา หมายถึง คือการกำหนดนโยบายและแผนแม่บทและแผนพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้แผนนั้นมีความเหมาะสมนำไปสู่การปฏิบัติที่ดี และการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้า

4.2 ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา หมายถึง การให้ความเห็นชอบสนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินการตามแผนงานที่กำหนด และปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องร่วมกันจัดทำปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ วิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบัน ร่วมทั้งการดำเนินงานของสถานศึกษา

4.3 ด้านให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น หมายถึง การอนุมัติและการให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาต้องตอบสนองความต้องการของนโยบายการปฏิรูปการศึกษาเต็มรูปแบบ

4.4 ด้านกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกำกับ ติดตาม การดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา รวมทั้งการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนและผลการดำเนินงานเป็นอย่างไรเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องรับรู้และเข้าไปช่วยเหลือสนับสนุน ส่งเสริมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

4.5 ด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นบุคคลที่อยู่ในท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับผู้ปกครองของนักเรียน รู้สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นเป็นอย่างดี สามารถมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการกำหนดแนวทางที่จะทำให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพได้มาตรฐาน

4.6 ด้านส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ที่สถานศึกษาจะจัดการศึกษาได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในสิทธิเด็กที่จะได้รับ

4.7 ด้านเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไปของสถานศึกษา หมายถึง การเข้าร่วมเป็นคณะทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของสถานศึกษาในการบริหารงาน และการจัดการในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และด้านบริหารงานทั่วไป ของสถานศึกษาสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้อย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ

4.8 ด้านส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านรวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาและสามารถเข้ามาช่วยเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนในหลาย ๆ ด้าน เพื่อส่งผลต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

4.9 ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงาน กับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น หมายถึง การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน หรือองค์กรต่าง ๆ โดยการบริหารแก่ชุมชนหรืออนุกรรมการประสานงานรับทราบผลการทำงานโครงการหรือให้ข้อมูลสถานศึกษา รวมทั้งให้องค์กรชุมชน เห็นความสำคัญของสถานศึกษา

4.10 ด้านให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน หมายถึง การรับทราบข้อมูล ผลการดำเนินงานตามแผนงานของสถานศึกษาและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

4.11 ด้านแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร หมายถึง การเปิดโอกาสให้ชุมชน ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะอนุกรรมการในการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

4.12 ด้านปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งแนวปฏิบัติและการให้คำปรึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบและนโยบายที่กำหนดให้มีประสิทธิภาพ

5. สถานศึกษานขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 หมายถึง หน่วยงานที่มีภารกิจรับผิดชอบประสานงานสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกาฬสินธุ์ เขต 2 มี 5 อำเภอ คือ อำเภอขามเฒ่า อำเภอห้วยเม็ก อำเภอท่าคันโท อำเภอหนองกุงศรี และ อำเภอน้องชัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2. ทราบข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษาต่อไป

3. เป็นสารสนเทศให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผู้มีส่วนได้เสียและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษาต่อไป